

Zostałem posądzony o kradzież paliwa - komentarz

I. Stan faktyczny

„Pół roku temu tankowałem na jednej ze stacji paliw: gaz i paliwo. Następnie poszedłem do kasy zapłacić, wydaną mi resztę i rachunek schowałem do kieszeni i odjechałem. Dopiero później zorientowałem się, że ekspedientka skasowała mnie tylko za gaz, nie policzyła z kolei tankowanego przeze mnie paliwa. Szybko zapomniałem o sprawie, jako że chodziło o 15 zł. Parę dni temu dostałem jednak wezwanie z Policji, że jestem oskarżony o kradzież tego paliwa. Rzekomo zatankowałem i uciekłem nie płacąc za paliwo, a nie ma mowy o tym, że to ekspedientka przez swoją nieuwagę nie skasowała mnie za benzynę (za gaz zapłaciłem).

Na Policji przesłuchiwany byłem jak typowy przestępca i złodziejasek. Co mam teraz zrobić? Jak mogę się bronić? Jak mam prawa?”

II. Akty prawne

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny. (Dz.U.1997.88.553), –
Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń. Dz.U.2010.46.275,
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne.
Dz.U.06.89.625.

III. Odpowiedź:

Na samym początku należy ustosunkować się do pojęcia kradzieży, która jest przestępstwem umyślnym o charakterze kierunkowym. Artykuł 278 § 1 Kodeksu Karnego (dalej jako: k.k.) stanowi, iż dokonuje jej „*kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą*”. Można zatem dopuścić tego przestępstwa w zamiarze bezpośrednim – w celu przywłaszczenia (*animus rem sibi habendi*). Pojęcie to należy rozumieć jako chęć postąpienia z przedmiotem zaboru tak jak właściciel (obejmuje to na włączenie przedmiotu zaboru we własne posiadanie, sprzedaż, zużycie, podarowania osobie trzeciej czy choćby porzucenie¹).

Dalej należy skupić się na analizie pojęcia rzeczy ruchomej oraz ewentualnego pokrywania się tego terminu z definicją paliwa. Jest to o tyle istotne, gdyż jednym ze znamion czynu zabronionego z art. 278 § 5 k.k. jest wystąpienie skutku w postaci objęcia w posiadanie lub użycia odpowiedniego rodzaju energii. Z kolei w tym wypadku wartość powstałej szkody² nie ma znaczenia, o czym poniżej. Stosownie do omawianego przepisu, czyn zabroniony pod groźbą kary popełnia również osoba dokonująca kradzieży energii.

Aby móc rozróżnić pojęcie energii oraz paliwa, należy zwrócić uwagę, iż definicję tych pojęć można znaleźć w ustawie Prawo Energetyczne (dalej jako: „p.e.”). Zgodnie z treścią art. 3 p.e. przez energię należy rozumieć „*energię przetworzoną w dowolnej postaci*”, podczas gdy paliwo jest definiowane jako „*paliwa stałe, ciekłe i gazowe będące nośnikami energii*”

¹ wyrok SN z dnia 5 maja 1999 r., V KKN 406/97, Orz. Prok. i Pr. 2000, nr 4, poz. 6 ²
Wyrok SN z 26 lutego 2004 r., IV KK 302/03

chemicznej”. Substancja dostarczająca energię, a więc będąca jej nośnikiem, w szczególności paliwo stałe, ciekłe albo gazowe (art. 3 pkt 3 p.e.) może być przedmiotem wykonawczym kradzieży jako cudza rzecz ruchoma np. węgiel, benzyna, olej napędowy, gaz płynny do napędzania silników samochodowych (gaz silnikowy) wleany do zbiornika pojazdu czy gaz ziemny zgromadzony w butlach i przeznaczony do użytku w gospodarstwach domowych. Zabór tych rzeczy ruchomych w celu przywłaszczenia wypełni bez wątpienia znamiona czynu z art. 278 § 1 k.k.². Zatem kradzież paliwa może być traktowana jako zabór w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej, nie zaś energii.

Powyższa konstatacja ma kapitalne znaczenie jeśli chodzi o możliwość pociągnięcia sprawcy czynu zabronionego pod groźbą kary do odpowiedzialności na podstawie regulacji kodeksu karnego albo kodeksu wykroczeń (dalej jako: „k.w.”). Zgodnie bowiem z treścią art. 119 § 1 k.w., *kto kradnie lub przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą, jeżeli jej wartość nie przekracza 250 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny*. Mając w pamięci stan faktyczny niniejszej sprawy, tj. zarzut kradzieży paliwa za równowartość 15,00 zł należy stwierdzić, iż art. 278 § 1 k.k. nie znajduje więc zastosowania na rzecz kodeksu wykroczeń.

Kodeks wykroczeń przewiduje zasadę, iż wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie jak i nieumyślnie, lecz niektóre wykroczenia opisane są w taki sposób, że mogą być popełnione tylko umyślnie, a zatem odpowiedzialność w takich wypadkach może zachodzić tylko wtedy, gdy zostanie ustalone, iż sprawca wykroczenia popełnił je umyślnie. Do wykroczeń takich należą te, które w swoich ustawowych znamionach zawierają wyraźne wskazanie, że wykroczeniem jest jedynie czyn umyślny bądź też takie, w których nie jest to wyraźnie wskazane, lecz z istoty wykroczenia wynika, że karalne są jedynie działania umyślne. Do tych ostatnich zaliczyć trzeba wykroczenie z art. 119 § 1 k.w., który obejmuje umyślność działania osoby która popełnia czyn zabroniony. Działanie takiej osoby musi cechować zamiar bezpośredni i kierunkowy³ (celem jest przywłaszczenie cudzej rzeczy ruchomej) analogicznie jak w przypadku art. 278 § 1 k.k. stanowiącego przestępstwo. Kiedy nie można stwierdzić tego celu działania - nie mamy do czynienia z kradzieżą.

Najprostszym rozwiązaniem w niniejszej sprawie byłoby zwrócenie się do przedsiębiorcy prowadzącego stację benzynową i zwrócenia mu za stosownym pokwitowaniem kwoty, na którą została wyrządzona szkoda. Jeżeli nie byłoby to możliwe, w niniejszej sprawie należałoby wskazać na dowody wykazujące brak wystąpienia zamiaru przywłaszczenia cudzej rzeczy. Tutaj mogą być pomocne nagrania z kamer na stacji benzynowej, które poświadczą o chęci uregulowania należności z tytułu nabytego paliwa (podejściu sprawcy do kasy i uiszczeniu należności za paliwo). Warto byłoby móc przedłożyć rachunek lub wyciąg z konta bankowego właściwego dla karty debetowej bądź kredytowej, o ile przy jej pomocy dokonano płatności za gaz (LPG). Jednocześnie, jeżeli przy zakupie nastąpiło wydanie faktury VAT, można by podnieść, iż poszkodowany mógł zwrócić się bezpośrednio z wezwaniem do zapłaty i tym samym dochodzić swoich praw na podstawie kodeksu cywilnego. Niezależnie od powyższego, należy zaznaczyć również przywołaną treść przepisu z art. 119 § 4 k.w. stanowiącego, iż *w razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1* (tj. kradzieży rzeczy ruchomej o wartości od

² Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2006 r. (sygn. akt I KZP 14/06).

³ Wyrok SN z dnia 29 października 2001 r., III KKN 364/01, OSN Prok. i Prawo 2002, nr 3, poz. 14

0,01 zł do 250 zł – przyp. autora), *można orzec obowiązek zapłaty równowartości ukradzionego lub przywłaszczonego mienia, jeżeli szkoda nie została naprawiona.*

Autorzy:

Adam Szykuła, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy

Tomasz Kotolioski, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy